

AKILLI FÖY

8. SINIF

T.C. İNKILAP TARİHİ ve ATATÜRKÇÜLÜK

GERÇEK
BAŞARI

8.SINIF

8.SINIF

8.SINIF

8.SINIF

8.SINIF

8.SINIF

8.SINIF

8.SINIF

8.SINIF

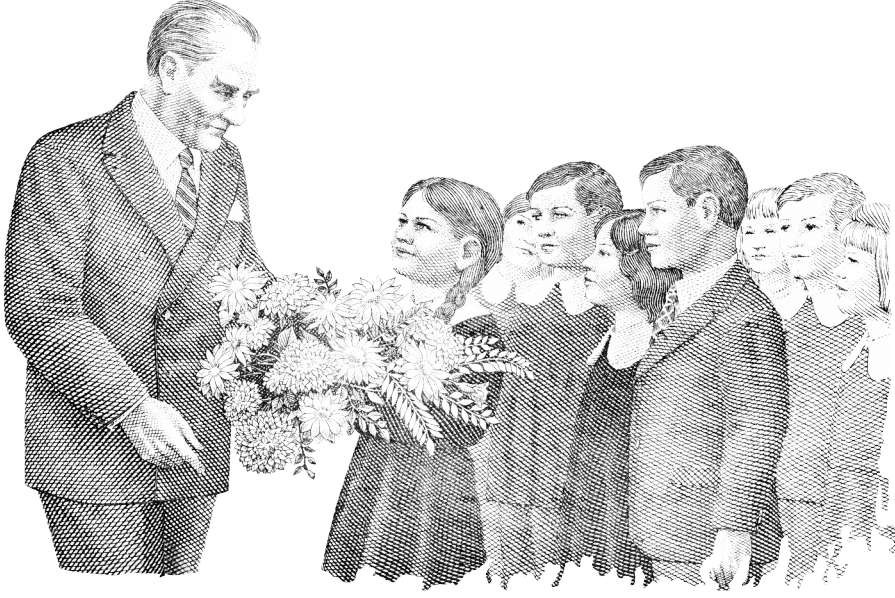
8.SINIF

8.SINIF

8. SINIF - İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK AKILLI FÖY

Yazar	İbrahim Sadi TÜYSÜZ
Genel Yayın Yönetmeni	Encan SOYSAL
Editör	Emin DURAKCIGİL
Görsel Yönetmen	S. Tuğrul ATASOY
Kapak Tasarımı	Tayfur GÖL
Dizgi	Net Kitaplık - www.netkitaplik.com Mert Oğuz Coşkun, Beyza Özgören Şeyma Nur Çetin
ISBN	978-625-7437-03-5
Gerçek Başarı Yayınları	Caferağa Mah. Neşet Ömer Sok. Aydın İş Merkezi No:4 Kat: 4 34710 Kadıköy / İstanbul / Türkiye
Web-E-Posta	gercekbasariyayinlari.com - info@gercekbasariyayinlari.com
Telefon-	0(216) 232 23 53
Baskı	Afşar Medya Matbaacılık San. ve Tic. A.Ş. Ostim Osb Mah. 1424 Sk. No: 8/2 Yenimahalle / Ankara / Türkiye
Matbaa Sertifika No	47645

SÖZÜMÜZ VAR

GERÇEK BAŞARI Eğitim Yayınları Grubu olarak Türkiye'nin gençlerine verilmiş BİR SÖZÜMÜZ VAR...

Geleceğe güvenle bakabilmek adına hayallerinize koştüğunuz bu yolda, kaliteli bir eğitim yayıncılığı anlayışıyla, deneyimiyle ve yüreğimizi koyduğumuz eğitimciliğimizle, bizler hep yanınızda olacağız.

Temel hedefimiz, sizlere sunduğumuz kaliteli yayın içeriklerimizle beraber, teknolojinin de tüm olanaklarını kullanarak eğitim yayıncılığının en güvenilir markası olmak. Hedefimiz doğrultusunda, branşının uzmanı olan eğitimcilerimizle merkezi sınavlara hazırlanan gençlerimize yol gösteren, onların bu süreçte ihtiyaç duyacakları tüm alanlara destek olan yayınlarımızı büyük bir özenle hazırladık ve siz değerli öğrencilerimize sunmaktan onur duyuyoruz. Hayallerinize giden bu yolda attığınız her adımda yanınızdayız, beraberiz...

GERÇEK BAŞARI için, hep birlikte güvenli ve hedefe ulaşabileceğimiz bir öğrenme yolculuğuna çıkıyoruz.

HEPİNİZ DAVETLİSİNİZ...

GERÇEK BAŞARI EĞİTİM YAYINLARI

EMİN DURAKCIĞİL

METAFOR

GERÇEK
BAŞARI

İÇİNDEKİLER

1. ÜNİTE

BİR KAHRAMAN DOĞUYOR

✓	Uyanan Avrupa ve Sarsılan Osmanlı	10
✓	Mustafa Kemal'in Çocukluk Dönemi ve Eğitim Hayatı	28
✓	Mustafa Kemal'in Fikir Hayatını Etkileyen Olaylar ve Kişiler	41
✓	Mustafa Kemal'in Askerlik Hayatı	49

2. ÜNİTE

MİLLÎ UYANIŞ: BAĞIMSIZLIK YOLUNDA ATILAN ADIMLAR

✓	I. Dünya Savaşı'na Yol Açan Gelişmeler	74
✓	I. Dünya Savaşı'nın Sonu ve Mondros Ateşkes Antlaşması	83
✓	İşgal Yıllarında Anadolu	97
✓	Memleketin İç Durumu ve Cemiyetler	106
✓	İstiklal Yolculuğu	115
✓	Mebusan Meclisi'nin Toplanması ve Misakımillî'nin Kabulü	134
✓	Büyük Millet Meclisine Karşı Ayaklanmalar	146
✓	Sevr Antlaşması	153

İÇİNDEKİLER

3. ÜNİTE

MİLLÎ BİR DESTAN: YA İSTİKLAL YA ÖLÜM!

Doğu ve Güney Cepheleri

170

Batı Cephesi

179

Maarif Kongresi

192

Millî Mücadele, Millî Seferberlik: Tekâlifimillîye

197

Direnışten Diriliş: Sakarya'dan Büyük Taarruz'a

203

Türkiye'nin Tapu Senedi: Lozan Antlaşması

213

Sanat ve Edebiyat Eserlerinde Millî Mücadele

220

4. ÜNİTE ATATÜRKÇÜLÜK VE ÇAĞDAŞLAŞAN TÜRKİYE

✓	Atatürk İlkeleri	234
✓	Siyasi Alandaki Gelişmeler	251
✓	Hukuk Alanındaki Gelişmeler	265
✓	Eğitim ve Kültür Alanındaki Gelişmeler	271
✓	Toplumsal Alandaki Gelişmeler	283
✓	Ekonomi Alandaki Gelişmeler	291
✓	İlelebet Cumhuriyet	307
✓	Atatürk İlke ve İnkılaplarının Temel Esasları	312

İÇİNDEKİLER

5. ÜNİTE

DEMOKRATİKLEŞME ÇABALARI

Çok Partili Hayata Geçiş Denemeleri

330

Türkiye Cumhuriyeti'ne Yönelik Tehditler

355

6. ÜNİTE

ATATÜRK DÖNEMİ TÜRK DIŞ POLİTİKASI

Türk Dış Politikasının Temel İlkeleri

346

Dış Politikada Yaşanan Gelişmeler

352

Misakımillî'nin Son Zaferi: Hatay

365

7. ÜNİTE

ATATÜRK'ÜN ÖLÜMÜ VE SONRASI

Atatürk'ün Vefatı ve Yankıları

378

İnsan Eserleriyle Yaşar

384

Yeniden Sarsılan Dünya

390

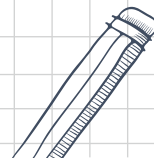
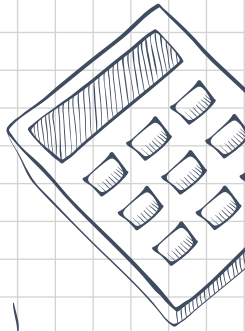
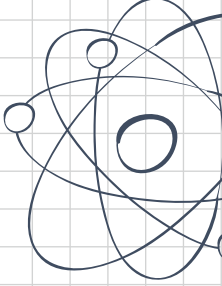
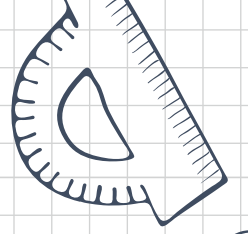
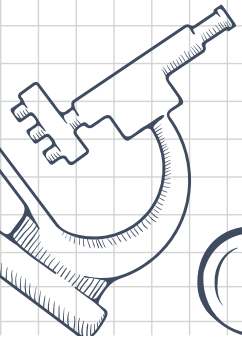
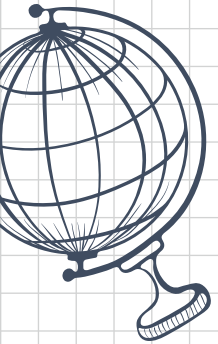
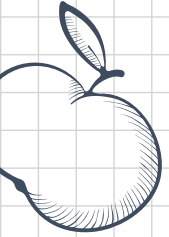
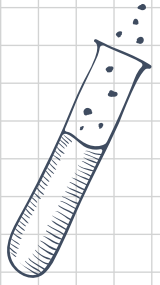
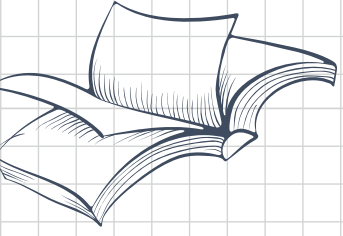
Demokrasi Yolunda Güçlü Adımlar

400

GERÇEK
BAŞARI

İNKILAP TARİHİ
ve ATATÜRKÇÜLÜK

GERÇEK
BAŞARI

ÜNİTE
1

T.C. İNKILAP TARİHİ ve ATATÜRKÇÜLÜK

Bir Kahraman Doğuyor

TANIM

İhtilal: Bir devletin siyasal, toplumsal ve ekonomik yapısını kökünden değiştirmek ereğiyle girişilen silahlı halk hareketi.

TANIM

Burjuva (kent soylusu) kentlerde yaşayan, üretim araçlarını ellerinde bulunduran ve kendi başına üretim ve kazanç yollarında çalışarak kendine oldukça geniş bir geçim sağlayan kimse.

TANIM

Mutlak monarşi, yasama ve yürütme kuvvetlerinin hükümdarda toplandığı bir hükümet sistemidir. Bu sistemde, devlet içinde tek ve en büyük otorite sahibi hükümdardır.

UYANAN AVRUPA VE SARSILAN OSMANLI

1.FRANSIZ İHTİLALİ (1789)

Mutlak monarşi ile yönetilen ve sınıflara ayrılan halkın başkaldırarak yönetimi zorla değiştirmesidir. Bu değişimle halk yönetimi gerçekleşmiş ve Katedral Kilisesi'ni reforma zorlanmıştır. İhtilalin getirdiği düşünceler sadece Fransa sınırları içinde kalmamış daha sonra bütün dünyayı etkileyecek bir hâl almıştır.

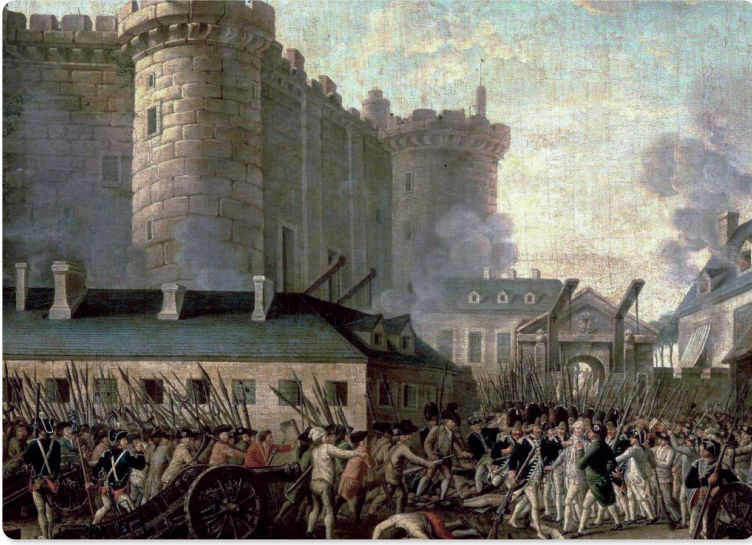
Nedenleri

1. İngiltere'deki meşrutiyet yönetiminin ve Amerikan Bağımsızlık Bildirgesinin halk üzerindeki etkisi.
2. Fransa'nın maddi durumunun uzun süren savaşlar ve diğer ülkelere yardımlar nedeniyle kötüye gitmesi.
3. Kralın halka çok ağır vergiler uygulaması.
4. Soyluların lüks içinde yaşamasına rağmen halkın açlık sınırında olması.
5. Aydınlanma Çağı ile halkın kültür seviyesinin yükselmesi, demokrasi konusunda bilinçlenmesi.
6. Burjuva sınıfının vergilerin büyük kısmını karışılmasına rağmen yönetimde siyasi haklarının olmaması.

Yukarıda verilen Fransız İhtilali'nin çıkma nedenlerini ilgili olduğu alanla eşleştirelim. (Birden fazla alan işaretlenebilir.)

Maddeler	Toplumsal	Ekonomik	Siyasi	Kültürel
1.				
2.				
3.				
4.				
5.				

Bastille Hapishanesi Baskını

Fransa'da ekonomiyi düzeltmek için alınan tedbirler işe yaramayınca kral meclisi toplayarak yeni vergiler alınması için baskı yaptı. Ancak temsilciler meclisin onayı olmadan yeni vergilerin alınmamasını isteyen bir karar aldılar. Bu kararı kabul etmeyen kral meclisi dağıtarak zorla ve baskıyla istediklerini halka kabul ettirmeye çalıştı. Meclis ise kralı yok sayarak kendini kurucu meclis ilan etti. Kralın artan baskı ve zorlamalarına karşı koyan halk daha çok krala muhalif olan siyasi hükümlülerin bulunduğu Bastil Hapishanesini basarak buradakileri serbest bıraktı. Daha sonra kurucu meclis "İnsan ve Vatandaşlık Hakları Bildirgesi'ni" yayımladı. Bütün bu gelişmeler karşısında daha fazla özgürlük ve yönetimde söz sahibi olmak isteyen halk önce meşrutiyet yönetimini ilan etti daha sonra da kral idam edildi.

Fransız İnsan ve Yurttaş Hakları Bildirisi'nin ilk maddeleri şöyledir:

Madde 1: İnsanlar, haklar bakımından özgür ve eşit doğar ve yaşarlar. Sosyal farklılıklar ancak ortak faydaya dayanabilir.

Madde 2: Her bir politik birleşmenin amacı; doğal ve dokunulamaz insan haklarını korumaktır. Bunlar; özgürlük hakkı, mülkiyet hakkı, güvenlik hakkı ve baskıya karşı direnme hakkıdır.

Madde 3: Egemenliğin temeli, esas olarak ulustadır. Hiçbir kuruluş, hiçbir kimse açıkça ulustan kaynaklanmayan bir iktidarı kullanamaz.

Madde 4: Özgürlük başkalarına zarar vermeden istediğini yapabilmektir. Her bir insanın doğal haklarını kullanması da toplumun diğer üyelerinin de aynı hakları kullanmasını garanti altına alacak sınırlar içindedir. Bu sınırlar da sadece yasalarla belirlenebilir.

Madde 5: Yasa sadece topluma zarar verebilecek eylemleri yasaklar. Yasaların yasaklamadığı hiçbir şey engellenemez ve kimse yasanın emretmediği bir şeyi yapmaya da zorlanamaz.

TANIM

Kurucu Meclis: Anayasayı hazırlayan kurul.

TANIM

Ruhban Sınıfı: Rahiplerin oluşturduğu dinsel sınıf.

NOT

Fransız ihtilali Fransa'ya gerçek demokrasiyi getirememiş, 1804 de Napolyon Bonapart kendini imparator ilan etmiştir.

Fransız İnsan ve Yurttaş Hakları Bildirisi'nin orijinal metni

TANIM

Millî İrade: ulusun hiçbir baskı altında kalmaksızın isteğini ortaya koyması.

NOT

Çok iyi düzeyde Fransızca bilen Atatürk, özellikle gençlik yıllarında ihtilalde etkili olan düşünürlerin kitaplarını okumuş ve bu filozoflar onun fikir hayatının oluşmasında etkili olmuştur.

TANIM

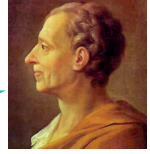
Filozof: Felsefe ile uğraşan ve felsefenin gelişmesine katkıda bulunan kimse, felsefeci, feylesof.

İhtilalin gerçekleşmesinde etkili olan düşünür ve yazarlar:

Montesquieu (Montesqu), Jean-Jacques Rousseau, (Jan Jak Russo), Voltai-re , Diderot (Dido)dur. Bu düşünürler İngiliz filozof Locke 'tan etkilenmişlerdir.

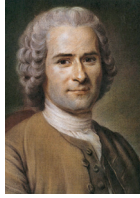
Özgürlük yasaların müsaade ettiği her şeyi yapma hakkıdır.

Montesquieu

İnsanın özgürlüğü; istediği her şeyi yapabilmesinde değil, istemediği hiçbir şeyi yapmak zorunda olmamasındadır.

Jean-Jacques Rousseau

Düşüncelerinize katılmıyorum ama onu ifade edebilme hakkınızı ölümüne savunurum.

Voltaire

Sonuçları:

1. Uzun yıllar getirdiği düşünceler bütün dünyada etkili oldu. Öyle ki bu olay Yeni Çağ'ın bitmesi Yakın Çağ'ın başlaması olarak kabul edildi.
2. Özgürlük, eşitlik, adalet, insan hakları, laiklik, millî egemenlik, milliyetçilik gibi kavramlar önem kazandı ve yaygınlaştı.
3. Özellikle milliyetçilik düşüncesi çok uluslu imparatorlukların parçalanmasına neden oldu.
4. Toplum yönetiminde millî egemenlik düşüncesi önem kazandı.
5. Laiklik hem yönetim hem eğitim alanında daha önemli hale geldi.

Yukarıda verilen Fransız İhtilali'nin sonuçlarını ilgili olduğu alanla eşleştirelim. (Birden fazla alan işaretlenebilir.)

Maddeler	Toplumsal	Ekonomik	Siyasi	Kültürel
1.				
2.				
3.				
4.				
5.				

Osmanlı Devleti'ne Etkileri

Olumsuz Etkisi: Diğer imparatorluklar gibi Osmanlı Devleti de çok uluslu bir yapıya sahipti.

Milliyetçilik düşüncesi her milletin kendi devletini kurma hakkı olduğunu savunuyordu. Bu da çeşitli milletlerin Osmanlıdan ayrılarak kendi devletlerini kurmasına ve Osmanlının toprak kaybetmesine neden oldu.

Olumlu Etkisi: Mutlaki monarşi ile yönetilen ülkede eşitlik, özgürlük gibi kavramlar önemsenmeye ve sonrasında Tanzimat Fermanı, Islahat Fermanı, Kanun-i Esasi'nin kabul edilmesi ve meşrutiyetin ilan edilmesini sağladı.

SANAYİ İNKILABI

Kısaca üretimde insan ve hayvan gücünün yerini makinelerin almasına Sanayi İnkılabı adı verilir. Bu gelişme İngiltere'de başlamış daha sonra diğer Avrupa ülkelerine yayılmıştır.

Nedenleri

1. Avrupa'da Coğrafi Keşifler sonucu zenginleşen sınıfların yönetimde etkili olması ve bunların bilime ve sanata önem vermesi.
2. İngiltere'de meşrutiyet yönetiminin etkisiyle özgür düşünce ortamının bulunması.

Balkanlar veya Balkan Yarımadası: Avrupa kıtasının güneydoğu kesiminde, İtalya Yarımadası'nın doğusu, Anadolu'nun batısı ve kuzeybatısında yer alan coğrafi ve kültürel bölgedir. Bölge için Güneydoğu Avrupa terimi de kullanılır. Bölge adını batıdan doğuya uzanan ve Bulgaristan'ı ikiye bölen dağ silsilesinden almıştır. Önceleri bu sıradağların adı olarak kullanılan Balkan, daha sonraları tüm bu bölge için kullanılmaya başlanmıştır. Balkanlar'ın bazı kısımlarındaki çok yönlü geri kalmışlık sebebiyle bölge genel olarak, Avrupa'nın sorunlu yerlerinin başında kabul edilir. Osmanlı imparatorluğu'nun bölgedeki hükümdarlığının bitişinden itibaren Balkanlar'ın paylaşımına dair sıkıntılar günümüze dek sürmüştür.

İmparatorluk: Kendi topraklarında oturan çeşitli milletleri egemenliği altında toplayan devlet biçimi.

Balkanlarda milliyetçilik etkisiyle bağımsızlık için Osmanlı Devleti'ne ilk başkaldıran millet Sırlar, bağımsızlığını ilk kazanan millet Yunanlar, en son ayrılan ise Arnavutlardır.

1914'te Balkanlar

TANIM

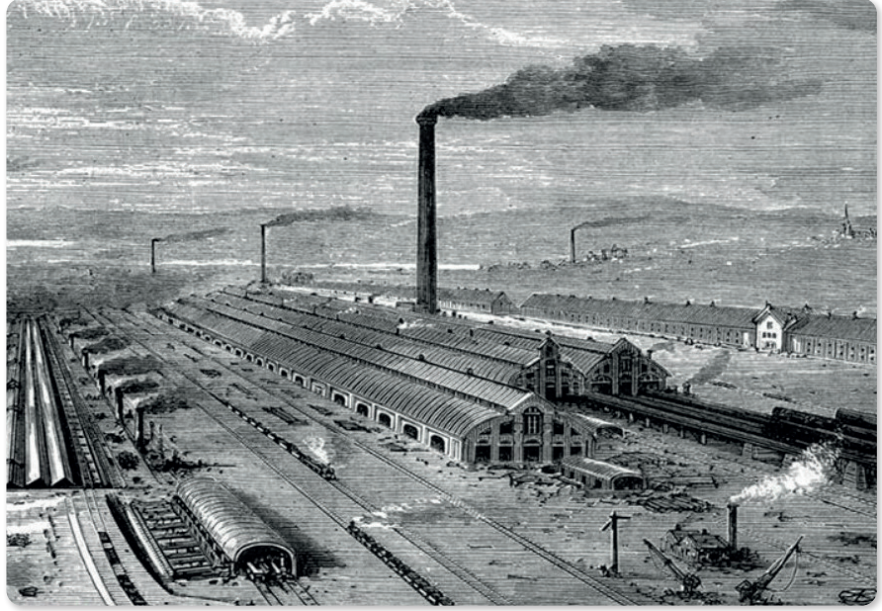
İnkılap: Toplum düzenini ve yapısını daha iyi duruma getirmek için yapılan köklü değişiklik, iyileştirme, devrim, reform.

NOT

20.yüzyıl, 1900 ile 1999 yılları arasını kapsar.

NOT

İngiltere’de başlayan Sanayi İnkılabı’nı Fransa ve Hollanda takip etmiştir.

Dünya'nın ilk sanayi kenti İngiltere-Manchester

Sonuçları

1. Ham madde ve pazar ihtiyacının artması sömürgecilik faaliyetlerini artırdı. Böylelikle emperyalizm düşüncesi ortaya çıktı.
2. Sömürgeci devletler sömürgelerini korumak adına silah sanayisine önem verdiler. Böylelikle Avrupa’da silahlanma yarışı başladı.
3. İnsan gücünün yerini makinelerin alması üretim kapasitesini arttırdı, maliyetleri azalttı. Sanayileşmiş ülkelerin pazar arayışları arttı.
4. Küçük atölyelerin yerini büyük fabrikalar aldı.
5. Buharla çalışan trenler sayesinde ulaşım hızlandı.
6. Köylerden şehirlere göç yaşandı.
7. Şehirlerde alt yapı ve hizmet yetersizliği yaşandı.
8. İşçi sınıfı ortaya çıktı.
9. İşçiler uygun olmayan koşullarda çalıştırıldı.
10. İşçi haklarını koruyan sendikalar oluşturuldu.

Sanayi İnkılabı’nın yukarıda verilen sonuçlarını ilgili olduğu alanlarla eşleştirelim. (Birden fazla alanla eşleştirilebilir)

Maddeler	Toplumsal	Ekonomik	Siyasi	Askeri
1.				
2.				
3.				
4.				
5.				

Osmanlı Devleti'ne Etkileri

Osmanlı Devleti zengin ham madde yataklarına sahip olmasına rağmen bunları işleyecek sanayi tesislerini kuramamış yani sanayi devrimine ayak uyduramamıştır. Üretim küçük atölyeler halinde kalmıştır. Böylece üretim durma noktasına gelmiş, her şey dışarıdan alındığı için dışa bağımlılık artmış, işsizlik toplumsal bir sorun haline gelmiştir. Bu zor durumda Osmanlı Devleti kaybettiği toprakları geri almak için gerekli olan masrafları dışarıdan borç alarak gidermeye çalışmıştır. Gittikçe artan dış borçların faizini bile ödeyemeyince alacaklı devletler tahsilat için Duyunuumumiye'yi (Genel Borçlar İdaresi, Dış Borçlar İdaresi) kurdular.

Duyunuumumiye'nin İstanbul'daki binası

NOT

Fransız İhtilali, Osmanlı'yı siyasi ve toplumsal yönden, Sanayi İnkılabı ise ekonomik yönden olumsuz etkilemiştir.

NOT

Sanayi İnkılabı ve Fransız İhtilali aynı zamanda 1. Dünya Savaşı'nın ortaya çıkmasında etkili olan en önemli iki gelişmedir.

Osmanlı Devleti'nin Dış Borç Serüveni

İlk Borç: 1854 yılında Kırım Savaşı sırasında İngiltere'den 200.000 sterlin alındı.

1854-1875 döneminde toplam borç 239 milyon lira oldu.

1876 yılına dek almış olduğu borçları ödemede sıkıntıya düşen Osmanlı İmparatorluğu borç ve faizlerinin ödemesine, 1876 Nisan ayında son verdi.

1881 yılında Muharrem Kararnamesi ile Duyunu Umumiye kuruldu.

Osmanlı Devleti yıkıldıktan sonra 1925 yılında borçları topraklarından ayrılan ülkelere paylaştırıldı. Borçların %67'sini Türkiye üstlendi. Borç taksitlendirildi.

Son Borç: Türkiye, Duyunu Umumiye'ye olan borcunun son taksitini, ilk dış borcun alınmasından tam bir yüzyıl sonra, 25 Mayıs 1954'te ödedi.

TANIM

Ferman: Osmanlı Devleti'nde padişahın verdiği, uyulması gerekli hükümleri taşıyan yazılı buyruk

TANIM

Tanzimat: (1) İdari işlerin düzeltilmesi için alınan önlemlerin ve uygulamaların tamamı. (2) Sultan Abdülmecit zamanında, 1839'da Gülhane Hattı Hümayunu adıyla anılan bir fermanla ilan edilen, yönetimi iyileştirme tasarısı ve bu iyileştirmenin yapıldığı dönem

AVRUPA'DAKİ GELİŞMELERİN OSMANLI DEVLETİ'NE ETKİLERİ

Tanzimat Fermanı (1839)

Dönemin sadrazamı Mustafa Reşit Paşa tarafından hazırlanıp padişah Abdülmecit'e onaylattırılan bu ferman, Gülhane Parkı'nda okunduğu için Gülhane Hattı Hümayunu da denilmektedir. Avrupa'da yaşanan gelişmelerin özellikle de Fransız İhtilali'nin etkisiyle kabul edilmiştir. Milliyetçilik akımının etkisini azaltmak ve azınlık isyanlarının önüne geçmek temel amaçtır. Böylece devletin bütünlüğü sağlanmak istenmiştir.

Mustafa Reşit Paşa Tanzimat Fermanı'nı okurken

Tanzimat Fermanı'nın başlıca maddeleri:

1. Hiç kimse yargılanmadan cezalandırılmayacak, mahkemeler açık olacak, herkes yasalar önünde eşit olacak.
2. Tüm halkın can, mal ve namus güvenliği sağlanacak.
3. Vergiler herkesin gücüne göre alınacak ve devlet tarafından belli yöntemlerle toplanacak.
4. Askerlik, ocak şeklinden vatandaşlık görevi haline getirilecek ve belli esaslara bağlanacak.
5. Kişilere mülkiyet hakları tanınacak. Herkes malı ve mülkünün sahibi olacak, dilerse alıp-satabilecek ve evladına miras bırakabilecek.

Tanzimat Fermanı'nın yukarıda verilen sonuçlarını ilgili olduğu alanlarla eşleştirelim. (birden fazla alanla eşleştirebilir)

Maddeler	Toplumsal	Ekonomik	Adli	Askerî
1.				
2.				
3.				
4.				
5.				

Önemi

1. Tanzimat Fermanı ile ilk defa bir padişah kanunların üstünlüğünü kabul etmiştir.
2. Bu fermanın yayınlanmasında hem içerden hem dışarıdan gelen etkiler vardır.
3. Tanzimat Fermanı ile iltizam kaldırılmış ve müsadere belli esaslara bağlanmıştır.
4. Tanzimat Fermanı İngiltere'de ilan edilen Magna Carta'ya benzerlik gösterir.

Islahat Fermanı (1856)

Rusya ile yapılan Kırım Savaşı'nda İngiltere ve Fransa'nın desteğiyle Osmanlı Devleti savaştan galip ayrılmıştır. Ancak bu devletler yaptıkları yardımın karşılığında Osmanlıdaki gayrimüslimlere daha çok hak verilmesini istemişler bunun üzerine Islahat Fermanı düzenlemiştir. Fermanın yayınlanmasında esas amaç Avrupalı devletlerin Osmanlının iç işlerine karışmasına engel olmaaktır.

Bazı Maddeleri:

- Halkın din ve mezhep ayrımı gözetmeksizin can ve mal güvelliği devlet garantisi altındadır.
- Kanun önünde herkes eşittir.
- Herkes banka, şirket kurma hakkına sahiptir.
- Herkes dinî eğitimde serbesttir, (yabancı okulların açılması sağlanmıştır.)
- Herkesten eşit oranda vergi alınacaktır.
- İşkence ve dayak yasaktır
- Gayrimüslimlere hakaret içeren ifadeler yasaktır.
- Gayrimüslimler dilerlerse bedelli askerlik yapabileceklerdir.

TANIM

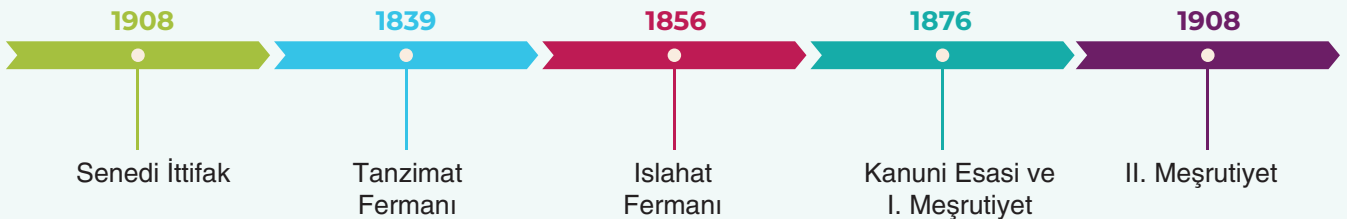
Islahat: Osmanlı İmparatorluğu'nda, gerileme döneminden başlayarak zaman zaman girilen yenileşme çalışmalarına verilen ad. Düzeltme, düzeltim.

TANIM

Gayrimüslim: Osmanlı Devleti'nde Müslüman olmayanlara verilen isim.

NOT

Sened-i İttifak, (29 Eylül 1808) Osmanlı Sadrazamı Alem-dar Mustafa Paşa'nın Rumeli ve Anadolu âyanlarını İstanbul'da toplayarak yapmış olduğu anayasal bazı vasıflar içeren bir antlaşmadır.

Osmanlıda Demokratikleşme Hareketleri Kronolojisi

NOT

Tanzimat ve Islahat Fermanı'nda istenilen hedefe ulaşamamıştır.

NOT

Islahat Fermanı aynı zamanda patrikhane ve diğer kiliselere geniş haklar tanıdı.

Tanzimat Fermanı	Islahat Fermanı
Herkese eşit haklar verildi.	Gayrimüslimlere daha geniş haklar tanındı.
Askerlik vatan görevi haline geldi.	Gayrimüslimlere bedelli askerlik hakkı verildi.
Daha geniş ıslahatlara zemin hazırladı.	Dağılmayı hızlandırdı.
Kültürel çatışmalara yol açtı.	Müslim-gayrimüslim çatışmasına neden oldu.

MEŞRUTİYET DÖNEMİ (1876-1920)

I. Meşrutiyet Dönemi (1878)

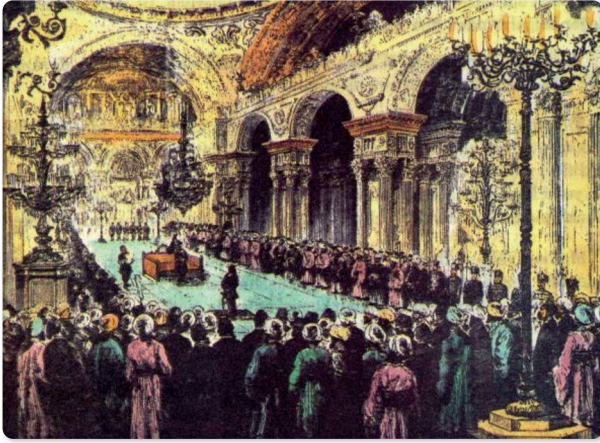
Osmanlı Devleti'nde batı kültürüyle yetişen aydınların oluşturduğu Jön Türkler'e göre Tanzimat ve Islahat Fermanları dağılmayı engellemeyecektir. Dağılmanın önüne geçmek için Osmanlı içindeki bütün millete yönetimde hak verilmesi gerekir. Eğer meşrutiyete geçilirse aynı zamanda Avrupalı, devletler Osmanlı'nın iç işlerine karışmayacaktı ve halk yönetime dâhil olduğunda kendini temsil hakkı olduğu için isyanlar son bulacaktı. Gittikçe daha güçlü hale gelen Jön Türkler bir darbe ile Abdülaziz'i tahttan indirerek kendilerine meşrutiyeti getirme sözü veren II. Abdülhamit'in tahta geçmesini sağladılar. Kanuni Esasi hazırlandı sonra da meşrutiyet ilan edildi. (27 Aralık 1876)

JÖN TÜRKLER (GENÇ TÜRKLER)

Jön Türkler terimi Osmanlı Devletinde 1880'li yıllardan itibaren 2. Abdülhamit iktidarına muhalif olarak ortaya çıkan ve toplumun genç ve eğitilmiş kesimlerinden oluşan grupları ifade etmek için kullanılır. Jön Türklerin temel hedefi Kanuni Esasi'nin yürürlüğe konularak meşruti düzenin sağlanması olmuştur. Yurt içindeki baskılar sebebiyle Jön Türklerin bir kısmı Avrupa ülkelerine kaçarak, orada muhalefete devam etmiştir.

Jön Türklerin ve sonrasında İttihat-Terakkinin kullandığı bayrak:
"Eşitlik - Özgürlük - Kardeşlik - İttihat"

İlk Türk parlamentosu olan Meclisi Mebusan'ın
Dolmabahçe Sarayı'ndaki açılış töreni

Türk tarihinin ilk anayasa olan Kanun-i Esasi bazı Avrupa ülkelerinden esinlenerek hazırlandı. Bu anayasada padişahın yetkileri de belirlenmiştir.

Osmanlı-Rus Savaşı'nı bahane eden II. Abdülhamit anayasanın kendine verdiği yetkiyle meclisi kapattı. Böylelikle I. Meşrutiyet dönemi sona erdi. Bu tarihten itibaren ülke baskı ve şiddetle yönetildi. (İstibdat dönemi)

II. Meşrutiyet Dönemi (1909-1923)

II. Abdülhamit'in baskıcı yönetimi sonucu etkisini yitiren Jön Türkler daha sonra İttihat ve Terakki Cemiyeti'nin kurulmasını sağladılar. Ortak düşünce tekrar meşrutiyetin ilan edilmesidir. İttihat ve Terakki'nin içindeki subayların Balkanlarda isyan ederek padişaha uyguladığı baskı sonuç verdi ve II. Abdülhamit 1908 tarihinde tekrar meşrutiyeti ilan ettiğini açıkladı. Ancak İstanbul'da meşrutiyet karşıtı olan bir ayaklanma çıktı. (31 Mart vakası) Padişahın ayaklanmayı bastırmaması üzerine Selanik'te bir ordu (Harekât Ordusu) kurularak İstanbul'a geldi ve bu isyan bastırıldı. II. Abdülhamit tahttan indirilerek yerine V. Mehmet Reşat getirildi. İttihat ve Terakki I. Dünya Savaşı'nın sona ermesine kadar yönetimde etkili oldu.

Kanuni Esasi veya 1876 Anayasası

Kânûn-ı Esâsî çeviri olarak "temel kanun" ya da "anayasa" anlamına gelmektedir. Osmanlı İmparatorluğu'nun ilk ve son anayasasıdır. 23 Aralık 1876'da ilan edilmiş, 1878'de II. Abdülhamid tarafından askıya alınmış, 24 Temmuz 1908 ihtilali sonucunda yeniden yürürlüğe girmiştir. 1921 Anayasası'nın (Teşkilatıesasiye Kanunu) kabul edildiği 20 Ocak 1921 tarihi ile 1924 Anayasası'nın yürürlüğe girdiği 24 Mayıs 1924 tarihi arasında ise kısmen yürürlükte kalmıştır.

Meşrutiyetin ilan edilmesi ile
rejim değişmiştir.

Meşrutiyet yönetimin son söz
padişaha ait olduğundan tam
olarak millî egemenlikten
bahsedilemez. Ancak halk ilk
defa yönetime ortak olmuştur.

1876 Yılı Osmanlı Anayasası

TANIM

Âyan: Eski dilde ileri gelenler anlamındadır.

NOT

Mustafa Kemal Hareket Ordusunun kurmay başkanıdır. Aynı zamanda orduya bu ismi veren de odur.

NOT

31 Mart Olayı rejime yönelik çıkan ilk isyandır.

Meclisi Umumi
(Genel Meclis)

Âyan Meclisi

Padişah tarafından seçilirlerdi.
Görev süreleri ömür boyuydu.

Mebusan Meclisi

Halk tarafından belli bir
süreliğine seçilirlerdi.

FİKİR AKIMLARI

19. Yüzyıl sonlarında Osmanlı Devleti; ekonomik, sosyal ve siyasal açıdan birçok sorunla uğraşıyordu. Gittikçe artan toprak kayıpları, Avrupa'dan borç alınarak düzeltilmeye çalışılan ordunun başarısızlıkları, azınlıkların isyanı, ülke içindeki siyasi istikrarsızlık ve bunun gibi birçok sorunla uğraşmak zorunda kalan Osmanlı Devleti hızla çöküşe doğru gidiyordu. Yüzyılın başında çok geniş topraklara sahip Osmanlı İmparatorluğu;

- Ruslara: Kars, Ardahan, Batum'u
- İngilizlere: Kıbrıs ve Mısır'ı
- Avusturya: Bosna-Hersek'i
- Fransızlara: Cezayir ve Tunus'u kaptırmış kalan topraklarını da korumakta zorlanır hale gelmişti.

Devleti bu kötü gidişten kurmak isteyen farklı fikir akımları ortaya çıkmıştı. Bunlar:

Meclisi Mebusan ile Meclisi Ayan Arasındaki Farklar

Meclisi Mebusan	Meclisi Ayan
Üyelerini halk seçer.	Üyelerini padişah seçer.
4 yıllığına seçilir.	Ömür boyu görevlendirilir.
Çalışmalarını açık oturum şeklinde yapar.	Çalışmalarını kapalı oturum şeklinde yapar.
Üye sayısı Ayan Meclisinin 3 katıdır.	Üye sayısı Mebusan'ın 1/3'üdür.
Mebusan Meclisinde alınan karar Meclisi Ayan'da onaylanmazsa geçersizdir.	